

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1297/2024-1-4>

С. М. Вдович

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Львів, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3582-4395> – С. М. Вдович

pppo2003@ukr.net

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

У статті обґрунтовано можливості театрального мистецтва в естетичному вихованні студентської молоді та його впливу на професійне становлення майбутніх фахівців і формування їхніх особистісних якостей. Автор розглядає естетичне виховання як формування в особистості здатності відчувати, сприймати, переживати й оцінювати естетичні явища довкола себе, а також змінювати життя, взаємини та середовище за законами краси, творити естетичні цінності в найрізноманітніших сферах діяльності. Функціональними особливостями естетичного виховання є ціннісно-орієнтаційний ефект, артистизм, креативність, евристичність і компенсаторність. Основними функціями театральної діяльності в художньо-естетичному вихованні особистості є художньо-пізнавальна, мистецько-творча, емоційна, мистецько-комунікативна та художньо-гедоністична. Естетичне виховання театральним мистецтвом відбувається у процесі вивчення дисциплін освітньої програми, ознайомлення з видатними творами мистецтва та їхніми авторами, зі світовою та вітчизняною культурною спадщиною, розвитку художнього й естетичного сприйняття студентів, пояснення значення, основних ідей і змістового наповнення творів мистецтва, залучення до творення прекрасного в найрізноманітніших видах мистецтва з урахуванням природних здібностей і талантів, інтересів і потреб студентів. У процесі взаємодії з театром розвиваються такі особистісні якості майбутніх фахівців: естетичні, світоглядні, емоційно-вольові, інтелектуальні, морально-етичні, управлінські, комунікативні, творчі, прогностичні, психофізіологічні. У статті детально розглянуто зазначені групи особистісних якостей майбутніх фахівців.

Ключові слова: естетичне виховання, особистісні якості, театральне мистецтво, театральна педагогіка.

S. M. Vdovych

Lviv State University of Life Safety, Lviv, Ukraine

AESTHETIC EDUCATION OF STUDENT YOUTH BY MEANS OF THEATRE ARTS

The article substantiates the potential of theatre arts for aesthetic education of student youth, its influence on the future specialists' professional formation and personal qualities development. The author considers aesthetic education as the means of shaping an individual's ability to feel, perceive, experience and evaluate aesthetic phenomena around, as well as to change life, relationships and the environment according to the laws of beauty, to create aesthetic values in various fields of activity. The functional features of aesthetic education are the value-oriented effect, artistry, creativity, heuristics, and compensatory nature. The main functions of theatrical activity in the individual's aesthetic education are emotional, artistic and cognitive, artistic and creative, artistic and communicative, as well as artistic and hedonistic. Aesthetic education by means of theatre arts takes place in the process of studying the disciplines of the educational program, familiarizing with prominent works of art and their authors, including the world and national cultural heritage, developing students' artistic and aesthetic perception, interpreting the meaning, main ideas and content of works of art, involving students in creating beauty in a variety of art forms whilst simultaneously taking into consideration their natural abilities and talents, interests and needs. In the course of interaction with the theatre, the following personal qualities of future specialists' are developed: aesthetic, reflective, emotional and volitional, intellectual, moral and ethical,

managerial, communicative, creative, prognostic, psychophysiological. The article describes in detail these groups of the future specialists' personal qualities.

Key words: aesthetic education, personal qualities, theatre arts, theatre pedagogy.

Постановка проблеми дослідження. Сучасні реалії стрімкого розвитку виробництва і високих технологій, гонитва за матеріальним і «успішним успіхом» залишають людині мало місця для її особистісного розвитку та самовдосконалення, самозаглиблення та взаємодії із прекрасним. Водночас здатність робити паузи і насолоджуватися життям, налагоджувати зв'язки із собою та всесвітом є важливими навичками самовідновлення, отримання додаткової життєвої енергії для самореалізації й успішної професійної діяльності, особливо у складний воєнний час, наповнений тривогами, переживаннями, стресами. Тому такими важливими нині є гуманізація професійної підготовки, духовний і естетичний розвиток майбутніх фахівців.

Аналіз досліджень і публікацій. Естетичне виховання та розвиток особистості засобами театрального мистецтва були предметом дослідження багатьох українських науковців. Н. Алексеєва, Н. Величко, Б. Заверуха, Л. Калініна, О. Марчук, Н. Муляр, О. Рябошапка, І. Соїко вивчали вплив театру на естетичне виховання дошкільнят і учнів початкової школи. М. Барахтян, Н. Барвіна, Н. Донченко, І. Зайцева, І. Зюзюн, Л. Кеда, Н. Краснова, С. Куркіна, Д. Лохіна, М. Лещенко, Н. Миропольська, М. Міщенко, О. Отич, В. Салій, С. Салій, О. Ткачова, Н. Шевченко досліджували роль студій акторської майстерності у творчому розвитку особистості й естетичному вихованні учнівської та студентської молоді.

Мета статті – обґрунтувати можливості театрального мистецтва в естетичному вихованні студентської молоді та його вплив на професійне становлення майбутніх фахівців і формування їхніх особистісних якостей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Естетичне виховання є однією з важливих складових частин виховного процесу та полягає у формуванні в особистості здатності відчувати, сприймати, переживати, оцінювати естетичні явища довкола себе (у мистецтві, природі, стосунках, діяльності, побуті), а також змінювати життя (власне й інших людей), взаємини та середовище за законами краси, творити естетичні цінності в найрізноманітніших сферах діяльності. Естетичне виховання передбачає формування естетичних смаків, потреб, запитів та інтересів, переконань, ідеалів і ціннісних орієнтацій; розвиває загальнокультурну компетентність, сприяє самовдосконаленню та самореалізації особистості.

О. Ткачова виділяє такі функціональні особливості естетичного виховання:

– ціннісно-орієнтаційний ефект – розвиток в особистості здатності до соціально-естетичного сприйняття явищ дійсності та мистецтва, побудови організованої системи цінностей і обрання напрямів діяльності відповідно до цієї системи;

– артистизм – відточування та вдосконалення почуттів, смаків людини, її зовнішності та поведінки;

– креативність – пробудження в людині художника, розвиток духовно-естетичних потреб, пізнавальних і художніх здібностей, інтересу до емоційно-діяльнісного сприймання світу і мистецтва, до творчого характеру діяльності;

– евристичність – збагачення особистості новими знаннями й естетичним досвідом;

– компенсаторність – підготовка людини до осмислення та поліпшення свого життєвого світу, власного місця й ролі в ньому, відволікання від реальних життєвих негативних переживань [7].

Одним із потужних засобів естетичного виховання та розвитку студентської молоді є театральне мистецтво. Театр органічно поєднує в собі різні види мистецтв: літературу (драму, а також епос і лірику), музику (від народної до року та джазу), танець, пантоміму, живопис, графіку, скульптуру, архітектуру, декоративне мистецтво, костюм і, звісно, акторську гру та сценічне мистецтво, які переплітаються та взаємодоповнюють одне одного, задіюють різні органи відчуттів, чинять естетичний вплив на особистість, підсилюють враження від почутого і побаченого та викликають бурхливі емоції та почуття. «Специфіка театрального мистецтва полягає в тому, що поза межами художнього синтезу воно не може існувати, усі складові цього синтезу не дублюють одна одну, а перехрещуються, взаємодоповнюють і взаємозбагачують різними засобами нерозривне естетичне ціле» [4]. У театральному мистецтві синтезуються знання з різних галузей: літературознавства, драматургії, культурології, естетики, театрознавства, історії, етнографії тощо. У створенні театральних вистав водночас беруть участь багато різних фахівців: художні керівники, сценаристи, режисери-постановники, актори, музиканти, танцюристи, художники, композитори, костюмери, гримери, сценографи, освітлювачі, декоратори, працівники сцени й інші. Невід'ємною складовою частиною театру є також глядачі, для яких і створюються спектаклі. Варто зазначити,

що театральне мистецтво невинно розвивається, поряд із традиційними видами театру, як-от драматичний (драма, трагедія, комедія), музичний (опера, оперета, балет, мюзикл), ляльковий (пальчиковий, маріонеток), пантоміми, існує багато інших різновидів театру: молодіжний, дитячий, аматорський, авторський, малих форм, камерний, монотеатр, народний, вуличний, пересувний, вертеп, естради, музично-світловий, тіней, вогню, звірів, велетнів, роботів, театр на воді, епічний, поезії, танцю, пісні, сатири та гумору, політичний, абсурду, східний, радіотеатр, навіть такі, як театр іграшок, естрадної ляльки, повітряних кульок, коробок тощо.

Н. Донченко й І. Зайцева наголошують, що сценічне мистецтво має колосальні можливості впливу на психіку глядача: «Театр-школа у процесі впливу на глядацьку аудиторію збагачує її новими знаннями й естетичним досвідом, формує та розвиває світоглядні орієнтири, художні потреби, переконання, ідеали, зокрема національний ідеал; виховує морально-етичне ставлення до власної особистості, до інших людей, до навколишнього середовища; готує до філософського осягнення світу. Театр-видовище у процесі впливу на глядачів відточує почуття людини, удосконалює смакові переваги; розвиває потреби та здібності до творчого характеру діяльності. Театр-свято збагачує реальне життя почуттям естетичної насолоди. Театр-розвага сприяє збереженню та відновленню психічної рівноваги. Усі зазначені функції об'єднує єдина сутнісна – функція соціалізації особистості» [2, с. 94–106, 104].

На думку Н. Краснової, «театр, впливаючи на свідомість, духовно-емоційний світ людини, формує його цілісний образ, активно сприяє духовному зростанню, виховує ідейні та моральні переконання, стимулює соціально-перетворювальну діяльність, підвищує політичну культуру, культуру праці та побуту» [4, с. 78–92].

С. Салій і В. Салій визначають такі функції театральної діяльності в художньо-естетичному вихованні особистості: художньо-пізнавальну, мистецько-творчу, емоційну, мистецько-комунікативну та художньо-гедоністичну [6, с. 110–115].

Розглянемо вплив театрального мистецтва на естетичний розвиток і формування особистісних якостей майбутніх фахівців.

Естетичне виховання театральним мистецтвом відбувається у процесі вивчення дисциплін освітньої програми, зокрема циклу загальної підготовки та вибіркових компонентів, яке супроводжується переглядом тематичних вистав; ознайомлення з видатними творами мистецтва та їхніми авторами, зі світовою та вітчизняною культурною

спадщиною; розвитку художнього й естетичного сприйняття студентів, акцентування їхньої уваги на прекрасному як у мистецтві, так і в реальному житті (у спілкуванні у професійній діяльності та в особистісній сфері), у навколишньому середовищі; пояснення значення, основних ідей і змістового наповнення творів мистецтва; залучення до творення прекрасного в найрізноманітніших видах мистецтва з урахуванням природних здібностей і талантів, інтересів і потреб студентів тощо.

У процесі взаємодії з театром розвиваються передусім естетичні якості особистості, зокрема художньо-естетичне сприйняття дійсності, творче мислення, естетичний смак, естетична культура та компетентність, ціннісне ставлення до мистецтва, формуються естетичні переконання, потреби, інтереси та цінності. Це та основа, яка дозволяє людині бачити прекрасне не лише в театрі чи в будь-якому іншому виді мистецтва, а й у повсякденному житті (у стосунках, у роботі, побуті, природі, суспільних явищах). «Заняття театральним мистецтвом стимулюють школярів до образного сприйняття навколишнього світу (людей, традицій, культурних цінностей, природи) [3, с. 64–66, 68].

Залучення до театральної діяльності сприяє також формуванню та збагаченню світогляду особистості, розвитку її ціннісної сфери. Студенти навчаються шанувати культурні цінності та традиції свого народу, знаходити сенс власного життя, повноцінно стверджуватися в соціумі. Театр, на думку Н. Краснової, посідає особливе місце в системі формування цінностей, залежить від соціальних умов, включається всіма своїми елементами в соціум і є соціальним виховним інститутом. «Театральне мистецтво формує в людини цілісний погляд на світ, створює можливість не лише для естетичного сприйняття, естетичного оцінювання, але насамперед естетичної діяльності, що формує творця й ініціатора. У процесі театральної творчості здійснюється активне залучення особистості не лише до естетичних, але й до моральних, світоглядних, пізнавальних цінностей» [4, с. 82].

Естетика театру і театральної діяльності суттєво впливає на емоційно-вольову сферу особистості, збагачує життя яскравими враженнями й емоціями. Саме завдяки емоціям і почуттям, які переживає глядач під час перегляду вистави чи актор, який проживає ту чи ту роль, формуються розуміння прекрасного, зацікавленість мистецтвом і бажання розвиватися в цій сфері, формуються естетичні цінності, розвивається художньо-естетичне сприйняття світу, підвищується рівень сенситивності, набувається без-

цінний емоційно-естетичний досвід, особистість вчиться виявляти й управляти власними емоціями, почуттями та поведінкою, зокрема й у конфліктних ситуаціях, емоційно впливати на людей, які поряд, наприклад заряджати глядачів позитивною енергією.

Взаємодія з театром сприяє також розвитку інтелектуальних якостей особистості, як-от ерудиція, вміння швидко та якісно аналізувати інформацію, критичне мислення, прогностичність, цілісне бачення проблем, вміння знаходити нестандартні цікаві рішення у складних ситуаціях, творчий підхід до розв'язання завдань. «Театральне мистецтво розвиває здібності сприймати слово, відчувати його смислове багатство, розуміти мотиви поведінки персонажів, їхні цілі, побачити загальну картину всіх подій» [3, с. 65]. Завдяки цьому розвиваються інтелект, ерудиція, спостережливість, пам'ять, уява та фантазія особистості, її мовлення та мислення, легко засвоюється значна кількість інформації, зокрема нові знання як зі сфери мистецтва, так і з історії, культурології, етнографії, фольклору, традицій і звичаїв свого народу. Цілком погоджуємося з думкою Н. Донченко й І. Зайцевої про те, що «розвиток чуттєво-образного та понятійно-логічного мислення засобами театрального мистецтва є найважливішим наслідком естетичного виховання й водночас передумовою для переходу на вищий рівень загального естетичного розвитку особи» [2, с. 94–106].

Важливими для ефективної професійної діяльності особистісними якостями є морально-етичні, як-от гуманність, доброта, доброзичливість, відповідальність, цілеспрямованість, ініціативність, дисциплінованість, ввічливість, толерантність, стриманість, самовладання, самокритичність і вимогливість до себе, прагнення до самовдосконалення та розвитку, які виявляються в поглядах, переконаннях і поведінці особистості, в її ставленні до себе та до інших людей. Театр завдяки постійній творчій взаємодії різних професіоналів та груп (акторів, творчих театральних працівників, глядачів) вчить із повагою ставитися до чужих думок, ідей, способу життя, виховує ввічливість, терпимість, почуття згуртованості, формує навички колективної творчості, відповідального ставлення до своїх слів, учинків і дій, розвиває навички культури спілкування та взаємодії на засадах партнерства.

У контексті формування морально-етичних якостей особистості найголовнішим вважаємо гуманізм, який дозволяє сприймати людину як найвищу та найвагомішу цінність, яка заслуговує на любов, доброту, розуміння, підтримку та допомогу.

Залучення до театральної діяльності також дозволяє сформувати у студентів необхідні управлінські якості, зокрема зовнішню та внутрішню зібраність і організованість, відповідальне ставлення до обов'язків і завдань, вміння ставити та досягати мету, долати труднощі, вміння організувати діяльність, делегувати обов'язки, згуртувати колектив, здатність брати відповідальність за свої слова та дії, а також активність, ініціативність, підприємливість, доброзичливість і ввічливість.

Не менш важливими є комунікативні якості, які є потужним засобом естетичного впливу та можуть ефективно формуватися театральним мистецтвом. Ідеться про суттєве збагачення словникового запасу, розвиток мовлення, мислення, пам'яті, уваги, сенситивності, формування власної індивідуальності, системи міжособистісних взаємин, розвиток здатності до творчої співпраці, усвідомлення особистістю себе та власного місця і ролі в колективі та суспільстві загалом, формування адекватної самооцінки. Особливістю театрального мистецтва, як зазначає Л. Кеда, «є те, що комунікативні здібності в учасників творчого процесу формуються й виявляються в декількох напрямках: спілкуванні учасників колективу один з одним, сценічно-ігровій взаємодії між гуртківцями під час репетицій і виступів на сцені, комунікації акторів із глядачем під час показу вистави» [3, с. 66].

Безумовно, залучення молоді до театального мистецтва розвиває її творчі якості, сприяє розкриттю та реалізації талантів, здібностей і можливостей, навчає пошуку нових шляхів і способів досягнення цілей, формує навички імпровізації розвиває творче мислення та сприйняття світу. Нам імпонує думка Л. Кеда про те, що «творче мислення дає можливість привносити щось нове в уже набутий досвід; поглянути на проблему з іншого боку; знайти нові, нетрадиційні, оригінальні підходи до її вирішення. А саме театральне мистецтво допомагає розвинути творче мислення через вміння перевтілитися в певний образ, органічно діяти в запропонованих обставинах, визначити варіанти поведінки персонажів, сприйняти і програвати ситуацію з різних боків, очима різних персонажів, пошук нестандартних варіантів застосування різних предметів у певних обставинах» [3, с. 64–66].

Завдяки театальному мистецтву розвиваються також прогностичні якості особистості: вміння передбачити реакцію людини на ситуацію, її поведінку завдяки перевтіленню в різні театральні образи; здатність застосовувати різноманітні способи та моделі поведінки відповідно до

обставин, що склалися, навіть у складних, конфліктних ситуаціях; здатність передбачати результати власної роботи, учинків і слів; здатність знаходити нестандартні рішення тощо.

Не менш важливими є психофізіологічні якості особистості. У контексті естетичного виховання йдеться про красу тіла, гарну фізичну підготовку, розвинуту координацію, точність і гармонійність рухів, а також про витривалість, здатність до адаптації та стресостійкість, які необхідні для театральної діяльності. Велике значення мають відсутність психологічних проблем, здатність особистості концентрувати, утримувати, переключати та розподіляти свою увагу, сприймати, запам'ятовувати, зберігати в пам'яті та відтворювати значні обсяги інформації, вміння управляти своїм голосом, жестами, мімікою, емоціями, здатність помічати зміни в обстановці, не зосереджуючи свідомо на них увагу тощо.

Театральне мистецтво має значний виховний і розвивальний потенціал. Н. Барвіна та С. Куркіна розглядають поняття «театральна педагогіка», визначною рисою якої є «нестандартний спосіб пізнання себе та навколишнього світу, який можна схарактеризувати як емоційно-чуттєво-фізично-дієвий. Завдяки своїй всеохоплюючій природі він сприяє формуванню творчих, когнітивних здібностей, креативності, винахідливості, спостережливості, фантазії, уяви; розвиває пам'ять, підвищує рівень уваги; формує вміння налаштовуватися на творчий процес, керувати емоціями, волею, почуттями; вчить досконало володіти власним психофізіологічним апаратом як інструментом впливу на людей» [1, с. 23–33].

Як зазначає С. Куркіна, театральна педагогіка виконує такі основні функції: виховує навички глядацької культури, зокрема навички сприйняття театрального спектаклю, а також розвиває вміння аналізувати твори театрального мистецтва й адекватно виражати своє ставлення до сценічної дії; формує навички сценічної дії, які полягають у вмінні досягати мети персонажа в умовній сценічній ситуації; розвиває навички колективної творчості, вміння взаємодіяти; виховує причетність глядача до якості сценічного дійства, співучасть і співпереживання; розвиває навички діалогічної поведінки [5, с. 265–275].

У театральній педагогіці поєднуються два світи: театральний і педагогічний. Виховання особистості, передусім естетичне, відбувається через гру, живі сценічні образи та дії. До методів театральної педагогіки відносять: ігрового існування, або перетворення нереального, театралізації, драматизації та фізичної дії [1, с. 28–29]. Головними в театральній педагогіці є творчий

процес, постійне відкриття нового в собі та навколишньому світі, гуманізація, адаптація та соціалізація, розвиток загальнолюдських якостей, зокрема й естетичних. «Театральне виховання, як частина загальнокультурного виховання особистості, включає у свій арсенал як досягнення професійного театру, так і експерименти театру аматорського, а також цілий шар культурного багажу, накопиченого в історичному досвіді людства, у побутових, святкових обрядових дійствах, видовищах та іграх. Генетично властивий театральній творчості синкретизм, що природно поєднує в собі різні види мистецтв, колективний характер творчості, створює унікальні передумови для активного проникнення театральної творчості у сферу виховання молоді» [5, с. 274].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, театральне мистецтво має потужний вплив на естетичне виховання та формування особистісних якостей майбутніх фахівців. Естетичне виховання театральним мистецтвом відбувається у процесі вивчення дисциплін освітньої програми, ознайомлення з видатними творами мистецтва та їхніми авторами, зі світовою та вітчизняною культурною спадщиною, розвитку художнього й естетичного сприйняття студентів, пояснення значення, основних ідей і змістового наповнення творів мистецтва, залучення до творення прекрасного в найрізноманітніших видах мистецтва з урахуванням природних здібностей і талантів, інтересів і потреб студентів. У процесі взаємодії з театром розвиваються такі особистісні якості майбутніх фахівців: естетичні (художньо-естетичне сприйняття дійсності, творче мислення, естетичний смак, естетична культура та компетентність, ціннісне ставлення до мистецтва, естетичні переконання, потреби, інтереси та цінності); світоглядні (світогляд, ціннісна сфера, сенс життя та діяльності, місце в соціумі); емоційно-вольові (сенситивність, емоційно-естетичний досвід, управління емоціями, емоційний вплив на людей), інтелектуальні (ерудиція, спостережливість, критичне мислення, прогностичність, цілісне бачення проблем, творчий підхід до розв'язання завдань), морально-етичні (гуманність, доброта, доброзичливість, відповідальність, цілеспрямованість, ініціативність, дисциплінованість, ввічливість, толерантність, стриманість, самовладання, самокритичність і вимогливість до себе, прагнення до самовдосконалення та розвитку), управлінські (зібраність, організованість, відповідальність, вміння досягати мети, вміння організовувати діяльність, делегувати обов'язки, згуртовувати колектив, активність, ініціативність, підприємливість, доброзичливість і ввічли-

вість), комунікативні (багатий словниковий запас, уміння спілкуватися, розвинуті мовлення, мислення, пам'ять, увага, сенситивність, здатність до творчої співпраці, адекватна самооцінка), творчі (здатність реалізувати власні таланти та здібності, пошук нових шляхів і способів досягнення цілей, здатність до імпровізації, творче мислення та сприйняття світу), прогностичні (уміння передбачити реакції та поведінку, здатність застосовувати різні моделі поведінки, передбачати результати власної роботи, учинків і слів), психофізіологічні (гарна фізична форма, координація, точність і гармонійність рухів, витривалість, здатність до адаптації, стресостійкість, відсутність психологічних проблем, добра увага, пам'ять, уміння управляти голосом, жестами, мімікою, емоціями). Надалі розглянемо роль і місце театрального мистецтва у сфері дозвілля студентської молоді.

Список літератури:

1. Барвіна Н. Можливості театральної педагогіки в художньо-естетичному вихованні студентів в умовах театру-студії. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2018. № 1 (82). С. 23–33.
2. Донченко Н., Зайцева І. Деякі аспекти естетичного виховання майбутніх акторів і режисерів засобами театрального мистецтва (до питання становлення національної еліти). *Вісник Київського національного університету культури і мистецтва*. Серія «Сценічне мистецтво». 2019. № 2 (1). С. 94–106.
3. Кеда Л. Виховний потенціал театрального мистецтва у формуванні творчих здібностей старшокласників. *Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 16–17 листопада 2021 р., м. Суми. Т. 1. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. С. 64–66.
4. Краснова Н. Технології естетичного виховання особистості засобами театрального мистецтва. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2021. № 6 (344). Ч. I. С. 78–92.
5. Куркіна С. Постановка спектаклів – основа виховання і навчання учнів в шкільному театрі. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія «Педагогічні науки». 2012. Вип. 107(1). С. 265–275. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2012_107\(1\)_38](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2012_107(1)_38).
6. Салій С., Салій В. Елементи музично-театральної діяльності в естетичному вихованні підлітків. *Наукові записки*. Серія «Мистецтвознавство». 2014. № 1. С. 110–115.
7. Ткачова О. Розвиток естетичної культури педагога в системі вищої освіти. *Науковий вісник*

Донбасу. 2007. № 1 (1). URL: <https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN1/r3/07toosvo.pdf>.

References:

1. Barvina, N. O. (2018). *Mozhlyvosti teatral'noi pedahohiky v khudozhn'o-estetychnomu vykhovanni studentiv v umovakh teatru-studii* [Possibilities of theater pedagogy in the artistic and aesthetic education of students in the conditions of a theater-studio]. *Dukhovnist' osobystosti: metodolohiya, teoriia i praktyka* – Personal spirituality: methodology, theory and practice, 1 (82), 23–33 [in Ukrainian].
2. Donchenko, N., & Zaytseva, I. (2019). *Deyaki aspekty estetychnoho vykhovannia maybutnikh aktoriv i rezhyseryv zasobamy teatral'noho mystetstva (do pytannya stanovlennya natsional'noyi elity)* [Some aspects of aesthetic education of future actors and directors by means of theatrical art (on the question of formation of the national elite)]. *Visnyk Kyivskoho natsional'noho universytetu kul'tury i mystetstv. Seriya "Stsenichne mystetstvo"* – Bulletin of the Kyiv National University of Culture and Arts. Series "Performing arts", 2 (1), 94–106 [in Ukrainian].
3. Keda, L. A. (2021). *Vykhovnyi potentsial teatral'noho mystetstva u formuvanni tvorchykh zdibnostei starshoklasnykiv* [The educational potential of theater art in the formation of creative abilities of high school students]. *Osvita dlia XXI stolittia: vyklyky, problemy, perspektyvy: materialy III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* – Education for the 21st century: challenges, problems, prospects: materials of the 3rd International Scientific and Practical Conference, Sumy: Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka, 1, 64–66 [in Ukrainian].
4. Krasnova, N. P. (2021). *Tekhnolohii estetychnoho vykhovannia osobystosti zasobamy teatral'noho mystetstva* [Technologies of aesthetic education of personality by means of theatrical art]. *Visnyk Luhans'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka* – Bulletin of Taras Shevchenko Luhansk National University, 6 (344), I, 78–92 [in Ukrainian].
5. Kurkina, S. (2012). *Postanovka spektakliv – osnova vykhovannia i navchannia uchniv v shkil'nomu teatri* [Staging performances – the basis of education and training of students in the school theater]. *Naukovi zapysky Kirovohrads'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Seriya "Pedahohichni nauky"* – Scientific notes of Kirovohrad State Pedagogical University named after Volodymyr Vinnichenko. Series "Pedagogical sciences", 107 (1), 265–275. Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2012_107\(1\)_38](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2012_107(1)_38) [in Ukrainian].
6. Saliy, S., & Saliy, V. (2014). *Elementy muzychno-teatral'noi diyal'nosti v estetychnomu vykhovanni pidlitkiv* [Elements of musical and theatrical activity in the aesthetic education of teenagers]. *Naukovi zapysky. Seriya "Mystetstvoznavstvo"* – Proceedings. Series "Art history", 1, 110–115 [in Ukrainian].

7. Tkachova, O. O. (2007). Rozvytok estetychnoi kul'tury pedahoha v systemi vyshchoi osvity [Development of the aesthetic culture of the teacher in the system of higher

education]. *Naukovyi visnyk Donbasu – Scientific Bulletin of Donbass*, 1 (1), Retrieved from: <https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN1/r3/07toosvo.pdf> [in Ukrainian].

© С. М. Вдович 2024

Науково-методична стаття.

Надійшла до редакції 24.09.2024.

Прийнято до публікації 31.10.2024.